

ÖĞRETİM ÜYELERİ BAKIŞ AÇISIYLA LİSANSÜSTÜ EĞİTİMİN YAŞAM ALANINA YANSIMALARI (Eğitim Bilimleri Örneklemi)¹

Tuncay DİLCİ

Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü, Sivas.

Mehmet GÜROL

Fırat Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü, Elazığ.

İlk Kayıt Tarihi: 11.08.2011

Yayına Kabul Tarihi: 15.06.2012

Özet

Lisansüstü eğitim faaliyetlerinin uzun süreli ve meşakkatli bir uğraş olduğu bilinen bir gerçektir. Bu zorlu çalışmanın güncel hayata yansıyan ebetteki sonuçları vardır. Bu çalışmayla eğitim bilimleri alanında görev yapmakta olan öğretim üyelerinin görüşlerine dayalı olarak geçmiş lisansüstü eğitimlerini hatırlatarak bu sürece ilişkin izlenimleri betimlenmeye çalışılmıştır. Bu amaçla nicel/nitel karakterli 40 adet soru formu oluşturularak farklı bölgelerdeki gelişmiş 12 Üniversitenin ilgili enstitülerine ulaşılmıştır. 135 kişilik öğretim üyesinden dönüt sağlanmıştır. Tarama modelinde olan bu çalışma ile öğretim üyelerine dönük bağımsız değişkenler kapsamında sorular yöneltilmiştir. Araştırmaya yansıyan sonuçlara göre öğretim üyelerinin geç denecek yaşta evlendikleri, başta ekonomik olmak üzere özel hayatlarının olumsuz etkilendiği, lisansüstü eğitimin sonucunda kısmen de olsa psikolojik sağlıklarının bozulduğu gibi sonuçlara ulaşılmıştır. Lisansüstü eğitimde alınacak önlemlerle geleceğin öğretim üyelerinin özel hayatına dönük daha olumlu yansımaların gerçekleşmesi gibi öneriler sıralanmıştır.

Anahtar Kelimeler: lisansüstü eğitim, öğretim üyesi, özel hayat

THE REFLECTIONS OF POSTGRADUATE EDUCATION TO LIVING AREA WITH THE PERSPECTIVE OF ACADEMIC STAFF

Abstract

It is a well-known fact that postgraduate education activities are long and challenging engagements. This challenging work certainly has outcomes which are reflected to current life. With this study, -based on the views of academic staff who studies on educational sciences- their impressions related to this process are aimed to be described by recalling previous postgraduate education activities of them. 40 question forms were composed and related institutes of 12 advanced universities on different regions were reached. Feedbacks were supplied by 135

1. Tuncay DİLCİ'nin doktora tezinden alıntılanmıştır.

professors / academic staff. The questions within the scope of independent variables were addressed to professors / academic staff with this screening-model study. According to the results, it is observed that professors marry in relatively late; their private lives – especially in financial aspect- are affected negatively. Also, suggestions such as occurrence of more positive reflections with certain measures which will be taken addressing to future academic staff's private lives are presented.

Key Words: postgraduate education, academic member/ academic staff/ professor, private life.

1. Giriş

Lisansüstü eğitim çalışmaları her ülkenin nitelikli bilim adamı yetiştirmede özenle durduğu bir alandır. Yükseköğretim, toplumsal yaşam içindeki üretim ve hizmet alanları için üst düzey niteliklere sahip yönetici, planlayıcı ve uygulayıcı insan gücünü yetiştirir. Lisansüstü eğitim; bilimsel araştırma alanları için de araştırmacı ve öğretim üyesi yetiştiren; bu işlevi ile ülkenin toplumsal, ekonomik, siyasi, kültürel, bilimsel ve teknolojik gelişmesinde önemli bir etki gücü olan eğitim/öğretim düzeyidir. Yükseköğretim üstlendiği bu sorumluluk alanı içerisinde bilim adamı, araştırmacı, öğretim üyesi gibi insan kaynaklarını, yüksek lisans ve doktora düzeyinde uygulanan lisansüstü programlar aracılığı ile gerçekleştirir.

Gelişen ve değişen dünya her türlü alanda olduğu gibi lisansüstü eğitimde de rekabet alanları oluşturmuştur. Bu yönüyle eğitim turizmi de denilen yeni şekillenmeler bu yönde yatırımlara yön vermiştir. Bu bağlamda karmaşık bir sosyal sistem olan üniversitelerin lisansüstü eğitimi nitelik adına insan kaynağını her düzeyde değişime zorlamıştır. Küresel rekabet, yaşam boyu öğrenme, ileri teknolojiler, yeni kamu yönetimi anlayışı, market anlayışı, yeni öğrenme ve öğretmen yöntemleri ve akademik liderlik anlayışındaki değişimler gibi oluşumlar, yüksek öğretim kurumlarını değişime ihtiyacına yöneltmiştir (1). Bu durum üniversitelerin lokomotifleri olan lisansüstü eğitim faaliyetlerini basınç altına alarak ayrı bir misyon yüklemiştir.

Kavramsal Çerçeve

Öğretim üyelerinin yaşam kalitesini şekillendiren lisansüstü eğitim süreci, kendi içerisinde yaşanan birikimsel nitelikli sorunlar barındırmaktadır. Bu durum erken dönem mesleki yorgunluk ya da tükenmişlik oluşturabilmektedir. Bu nedenle lisansüstü eğitim sürecinin işleyişi ve sonrasında hayata yansıyan yönleri bilimin var oluşuna dair kendisini sorgulaması açısından manidardır.

Araştırmacı sıfatıyla öğretim üyesi; nesnel bir bilim insanı olarak, özgürlükçü, bireysel niteliğe ve gelişime önem veren, toplumun tüm alanlarında ihtiyaç duyulan bilgiye ulaşabilen ve bunu toplumla paylaşan üniversitenin aktif bir üyesidir. Kendine yabancılaş(tırıl)mamış öğretim üyesinin her yönüyle sahiplendiği, ona her türlü olanakları sunan bir üniversite, toplumun da arzuladığı ilerletici motoru olacaktır. Etzioni, bir toplumun üyelerinin arzuladığı hedefler konusunda bilgi sağlayabilmek için empirik çalışmaların önemini vurgular. Aktif topluma erişebilmek, yalnızca bi-

limsel araştırma ile sağlanan yeterli bilgi, toplum aktörlerinin yolunu aydınlatıldığında mümkün olacaktır (3). Buna göre öğretim üyesinin her yönlü doyumuna ulaşmış olması, sağlıklı bir çalışma iklimi içerisinde nesnel sonuçlar ortaya üretecektir.

Gerek çalışma koşulları gerekse bu koşulların yaşam alanına doğrudan etki ediyor olması öğretim üyesi adına başka bir hassasiyeti doğurmaktadır. Bu konuda yapılan araştırmalara göre işinde doyumsuzluk yaşayan bireyin olumsuz duygulara kapıldığı görülmektedir. Bu olumsuz duygular ise onun bedensel, ruhsal ve sosyal sağlığını bozarak bireyde işten uzaklaşma, işi terk etme, işe karşı kayıtsızlık, sürekli işten yakınma, mesleğin geleceğine ilişkin umutsuzluk düşünceleri gibi doyumsuzluk belirtileri gösterebilmektedir. İş doyumunu, duygusal bir tepki ve davranışsal bir dışa vurum olup bireyin yaptığı işi, çalışma ortamını ve çalışma yaşamını değerlendirebilmesi için geliştirdiği bir tutum olarak tanımlanır. Bu tutum bir çok etkenden kaynaklanır, gerginliği ve devamlılığı değiştirilebilir ve bireylerin birtakım eylemlerini etkileyebilir. Smith ise iş doyumunu çalışanın işinin yanısıra iş çevresinin de etkilediğini belirtmektedir(4)

Lisansüstü eğitimin en önemli aktörü olan öğretim üyeleri öğrencilerle yüz yüze iletişimi olan ve sürekli olarak kendilerini yenilemek durumunda bulunmaları ve akademik kariyerinde yükselme kriterlerini bir an önce tamamlamaya çalışmaları gibi nedenlerle sürekli strese maruz kalmaktadırlar. Bu durumda, zaman zaman iş tatminlerinde düşüşler izlenebilmekte ve bunun sürekli hale gelmesiyle de tükenme yaşayarak değişik sorunlarla mücadele etmek durumunda kalabilmektedirler(4).

Lisansüstü eğitimde görev yapan öğretim üyelerinin yaşam profiline ilişkin Serinkan ve Bardakçı tarafından yapılan araştırma sonuçlarına bakıldığında: Öğretim üyelerinin yaş durumları açısından 26-30 yaş grubu daha ağırlıklı olduğu görülmektedir. Araştırmaya daha çok gençlerin cevap verdikleri anlaşılmaktadır. 26-35 yaş arası cevaplama oranları toplandığında %55'i bulmaktadır. Ayrıca 31-40 yaş grubu birlikte alındığında %57'ye ulaşılmaktadır. 40 yaşın altındaki kişiler, akademik kadrolar için genç nesil olarak belirtilebilir. Çalışmaya katılan öğretim elemanlarının büyük çoğunluğu (%70) evli olmasına rağmen önemli bir kısmının çocuğu (%45) bulunmamaktadır. Akademisyenlerin özellikle tek veya iki çocukta karar kıldıkları görülmektedir. Çalışma sürelerine bakıldığında önemli bir kısmının (%56) çalışmaya yeni başladıkları görülmektedir(4).

Öğretim üyesi başına düşen öğrenci sayısının yüksekliği, fiziki donanımlardaki eksiklik öğrenme süreçlerini de etkilemekte, karşılıklı etkileşim ve öğretişim ortamının atmosferini bozarak, bilgi ve fikir alış-verişini en alt düzeye indirmekte, dolayısıyla ilköğretimden itibaren tüm eğitim sisteminde yaşanan sorunlar artarak üniversite ortamına da taşınmaktadır (5). Fiziksel, sosyal ve akademik altyapı hazırlanmadan kısa sürede çok sayıda üniversitenin açılması, sınırlı kaynakların dağılmasına neden olmakta, bu da bir yandan eski üniversitelerin gelişmelerini tamamlarını geciktirirken, diğer yandan da yeni üniversitelerde kuruluş sorunlarını beraberinde getirmektedir

(3). Buna göre her türlü öğretim teknolojilerinin kullanıldığı eğitim ortamları hazırlayarak mikro öğretim uygulamalarına ağırlık verilmesi zorunluluk olarak görülmelidir.

Yoğunlaşan rekabet koşullarının, belirleyici unsuru, yüksek nitelikli insan gücü olduğundan, yüksek nitelikli yükseköğretim talebi de hızla artmaktadır. 21. yüzyılda yükseköğretim, kitlesel öğretim yapmakla birlikte esas olarak uluslararası rekabet gücüne sahip insan gücü yetiştirmeye odaklanacaktır (3). Niteliklerin niceliğin önüne geçtiği günümüzde yapılacak her türlü bilimsel/öğretimsel çalışmaların performansına dönük bazı değerlendirmeleri kaçınılmaz kılmaktadır. Diğer yandan üniversite, akademisyen ve lisansüstü eğitim üçlemesine bakıldığı zaman, öğretim elemanlarının yeni teknolojileri takip etmemesi/edememesi ve bu teknolojiler paralelinde bilimsel çalışmaları sürdürme noktasında gerekli işleyiş ve akademik denetimin yerinde yapılamaması, gibi eksikliklerin doğurduğu sorunları gidermek için nitelik kazandıracak akreditasyon programlarına ihtiyaç kaçınılmaz olarak görülmelidir.

Bu bağlamda; kalkınmanın gerektirdiği yüksek nitelikli insan gücünün yetiştirilmesi, genelde üniversitelerden, özelde ise lisansüstü öğretim programlarından beklenmektedir. Bu nedenle lisansüstü öğretim kademesine gereken önemin verilmesi, ülkenin kalkınması ve ekonominin gerektirdiği yüksek nitelikli insan gücünün yetiştirilmesi açısından, üzerinde önemle durulması gereken bir durumdur (6). Sorun olarak algılanan bu durum geleceğin ta kendisidir.

Günümüzde üniversiteler, önemli bir değişim basıncı altındadır. Küreselleşme sürecinin çerçevesini oluşturduğu bu basınç, üniversitelerin finansman yapısından yönetsel yapısına, üniversitelerde yeni lisans ve lisansüstü programların yeni araştırma ve yayın gündemleri belirlenmesine kadar bir dizi değişiklik doğurmaktadır. Bu değişim öğretim üyesinin akademik hayatına bir şekilde yansırken beraberinde ağır çalışma koşulları, yoğun mesai gibi kavramlarla karşı karşıya kalmıştır. Dolayısıyla küreselleşme kökenli değişim dinamiklerinin, yön verdiği zeminde hızlı değişimin bilgisine sahip olmak ve bu bilgiyi sosyal yaşamın gereklerine uygun biçimde kullanabilmek, böylelikle toplumsal kalkınmaya yardımcı olmak açısından, lisansüstü öğrenim düzeyinin önemi her geçen gün artmaktadır. Buna göre Enstitülerin bugün ve gelecekteki işlevlerine ilişkin bakışçıları belirlemek kaçınılmazdır (7).

Lisansüstü eğitimin diğer bir boyutu da, psiko-sosyal yönüdür (8). Akman'ın da belirttiği gibi bir bakıma eğitimle bireyin, kişisel doyum sağlayarak toplumsal yasama uyum sağlaması, amaçlanır. Bu bağlamda, toplumsallaştırma, toplumu meşrulaştırma yoluyla, birey toplum uyuşumu amaçlanır.

Bilgi çağında, tüm dünyada eğitim sisteminin amaçlarına bakıldığında; öğrencinin bilgi birikimini arttırmaya, gelecekteki ve şimdiki yaşantısını başarıya ulaştırmaya yönelik çalışmalara odaklanıldığı görülür. Bu duruma göre bireyin yaratıcılığını geliştirme, bilgiye ulaşma yollarını öğretme, sağlıklı ve uyumlu kişilik geliştirme, aktif öğrenme ortamlarına ulaştırarak sorunların pratik çözümlerini geliştirebilme amaç-

lanmaktadır. Akademik ortamlarda da bu durum biraz daha derinlemesine irdelenerek günümüz toplumlarının sorunlarına iç müşteri konumundaki akademisyen özelinde de çözüm üretmede etkin bir araç olarak kullanılmalıdır.

Güçlüol ve arkadaşları tarafından yapılan araştırma sonuçlarına göre; lisansüstü eğitimde soruların geçmişten günümüze devam eden özelliklerinin benzer şekilde devam ettiği gözlemlenmektedir (9).

Öğretim üyesinin nicelik olarak yetersizliği öğretim üyesi başına düşen öğrenci sayısının yüksekliği, fiziki donanımlardaki eksiklik, öğrenme süreçlerini de etkilemekte, karşılıklı etkileşim ve öğretişim ortamının atmosferini bozarak, bilgi ve fikir alış-verişini en alt düzeye indirmektedir. Diğer taraftan yaşanan sorunların özünü teşkil eden ilköğretimden itibaren tüm eğitim sisteminde yaşanan sorunlar artarak üniversite ortamına da taşınmaktadır (10).

Araştırmacıların mesleki doyumları ve olgunluğa ulaşmaları ayrı bir sorunsal teşkil etmektedir. Gelişen bilim dünyasının ve bilgi çağının gereklerine uygun ruhsal ve bilişsel olgunluğun mesleki etik normlarıyla bezendirmiş meslek insanlarının akademik hayata yeni bir kültür yeni bir oluşum ve ivme katmaları beklenir. Buna göre akademik ortamda yaşanabilecek her türlü yatay ve dikey iletişim çatışmaları ortaya konabilecek ürünlerin niteliğini doğrudan etkileyebilir. Günümüz Türkiye'sinde yapılan çalışmalar ve çalışma koşullarını göz önünde bulundurduğumuz zaman; akademik yaşamın gerek sorumluluk yönünde gerekse artan ihtiyaçlara nicelik yönünden yeterli karşılığın verilmediği söylenebilir. Bu durumun nedenleri arasında başta iş yükünün birim zamana yoğun bir şekilde yansması ve ekonomik sorunsallarında etkisinin olduğunu söylenebilir. Diğer yandan ideal zaman yönetimini gerçekleştiremeyen akademisyenlerin, gündelik yaşama yansıyan birikimsel karakterli iş yükünün giderek bir stres kaynağı şeklinde kalmayıp aynı zamanda ailevi ortama ve eşlere yansıyan negatif boyutunun olduğunu söyleyebiliriz.

Eğitim; en genel biçimiyle istendik davranış geliştirme süreci olarak betimlenmektedir. Eğitimin, salt istendik davranışların kazandırılması olarak tanımlanması, bir eksiklik olarak değerlendirilebilir. Eğitimi bir toplumsal kurum olarak salt politik egemenliklerin istemlerine uygun insan yetiştirme olarak belirlemek, yetersiz bir tanımlamadır. Demokratikleşme, bilişim ve kitle iletişimin etkileri ile sürekli etkileşen, yöneten yönetilen ilişkileri, eğitim alanında da aşağıdan yukarıya ve yukarıdan aşağıya karşılıklı etkileşimler, yeni yapılar ve sonuçlar doğurmaktadır. Bu etkileşimsel süreç, eğitimin işlevlerine, çok boyutluluk kazandırmaktadır.

2. Yöntem

Bu bölümde; araştırmanın modeli, araştırmanın deseni, araştırmada kullanılan veri toplama aracı ile verilerin analizinde kullanılan istatistiksel tekniklere yer verilmiştir.

Araştırmanın Modeli

Araştırma tarama modelinde bir çalışmadır. Tarama modeli, evrenden örneklem olarak mevcut durumu betimleme ve açıklamaya dayalıdır. Tarama modelleri, geçmişte ya da hâlen var olan bir durumu bir olayı var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma şeklidir. Araştırmaya konu olan olay, durum, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi resmedilmeye çalışılır. Onları, herhangi bir şekilde değiştirme ve etkileme çabası gösterilmez (2).

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evreni Türkiye’de eğitim bilimleri alanında lisansüstü faaliyet göstermekte olan tüm enstitülerdeki öğretim üyeleri oluşturmaktadır. Örneklemi, kapsam geçerliliği ve güvenilirliği artırmak amacıyla, araştırmanın ana kütesini temsil edeceğini düşünülen Türkiye’de bulunan 7 Coğrafi bölge içerisinde her bölgeden en az bir üniversite olması koşulu sağlanarak örnekleme birimlerinin daha çok yüksek lisans ve doktora eğitimi yaptığı bilinen üniversiteleri kapsamı planlanmıştır.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın genel amacı, üniversitelerin Sosyal Bilimler ve Eğitim Bilimleri Enstitülerinin, Eğitim Bilimleri alanında yapılan/yapılmakta olan lisansüstü eğitim kapsamında lisansüstü eğitim süreci ve sonrası öğretim elemanlarının yaşam alanına yansıyan yönlerini öğretim üyelerinin görüşlerine dayalı olarak ortaya koymaktır.

Bu genel amaç çerçevesinde aşağıdaki alt amaçlara ilişkin sorulara cevap aranmıştır:

- Öğretim üyelerinin unvanlara göre medeni durumları nasıldır?
- Öğretim üyelerinin cinsiyet değişkenine göre medeni durumları nasıldır?
- Öğretim Üyelerinin Lisansüstü Eğitimin Hayata Getirilerine İlişkin Görüşleri nelerdir?
- Öğretim Üyelerinin lisansüstü eğitimden psikolojik sağlıkları etkilenmiş midir?
- Öğretim Üyelerinin Özel Hayat ve Eşlerinin Meslek türüne göre bir farklılaşma var mıdır?

Soruları alt problem olarak görülmüştür.

Ölçme Aracının Hazırlanması ve Verilerin Toplanması

Çalışmada ölçme aracı hazırlamak için öncelikle ilgili literatür taranmış ve ilgililerle ön görüşmeler yapıldıktan sonra, açık ve kapalı uçlu sorulardan oluşan taslak soru formları hazırlanmıştır. Bu soru formları, açıklık ve anlaşılabilirlik bakımından gerekli düzeltmeleri yapmak üzere ilgili uzmanların görüşlerine sunulmuştur. Geçerlik çalışmasında uzmanlarca öğretim üyelerine yönelik anketten üç; öğrencilere yönelik

anketten ise yedi madde uygun bulunmadığı için elenmiş ve böylece her iki anketin geçerliği sağlanmıştır.

Daha sonra ölçeğin güvenilirlik çalışması için Gaziantep, Fırat, Mustafa Kemal, Mersin ve Cumhuriyet Üniversitelerinin Eğitim Bilimleri alanında görev yapan 87 öğretim üyesi ve 108 lisansüstü öğrenciye dönük pilot uygulama yapılmıştır (pilot uygulamaya dâhil olan katılımcılar örnekleme dahil edilmemiştir). Pilot uygulamadan elde edilen veriler üzerinde güvenilirlik analiz için Cronbach Alpha uygulanmıştır. Buna göre öğretim üyelerine yönelik anketin güvenilirlik katsayısı 0,79; olarak hesaplanmıştır. İlgili literatür göz önüne alındığında, hesaplanan Cronbach Alpha değerlerine göre anketin güvenilir olduğu söylenebilir. Bu şekilde toplam 40'adet çoklu seçenekli madde formundan oluşan şekilde dönüştürülmüştür.

Verilerin Analizi: Elde edilen veriler, ankette yer alan seçenekli kapalı uçlu sorulara verilen cevaplardan oluşmuştur. Bu veriler, öncelikle bilgisayarda SPSS'in 17,0 sürümünde kodlanmış ve yüzde-frekans, ki-kare testi ile analiz edilerek yorumlanmıştır. Değerlendirmelerde anlamlılık düzeyi $p < 0.05$ olarak benimsenmiştir.

Araştırmanın Önemi

Üniversitelerin bilimsellikleri ve bu bilimsel oluşumların nitelik/nicelik yönleri günümüze yaşamsal önemdedir. Üniversitelerin gerek iş hayatına dönük profesyonel insan gücünün yetiştirilmesi, gerekse pozitif bilimlerin geliştirilmesi ve yaygınlaştırılmasında, öncülük etmesi beklenir. Bu yönde bir performansı ortaya koyacak olan üniversitelerin lokomotif görevini lisansüstü eğitim üstlenmiştir. Lisansüstü eğitimin istendik yönde sağlıklı sonuçlar ortaya koyması ise her yönden yaşamsal doyum hazzına ulaşmış öğretim üyelerine bağlıdır. Öğretim üyelerinin pozitif bir çalışma iklimi yaratması aynı zamanda planlı bir gelişmenin liderliğini yapması açısından önemlidir. Araştırma eğitim bilimleri örnekleminde lisansüstü eğitim hayatının güncel hayata yansıyan sorunsal nitelikli yönlerini dile getirmesi açısından önemlidir.

Sayıtlar

- 1-Araştırma için seçilen örneklem grubu, evreni yansıtıcı niteliktedir.
- 2- Araştırmada bilgisine başvuru olan kişiler soruları içtenlikle cevaplamışlardır.
- 3-Araştırma için geliştirilen veri toplama araçları, araştırmanın amacını gerçekleştirmeyi sağlayacak, yeterli ve geçerli bilgileri yansıtacak niteliktedir.

Sınırlılıklar

- 1- Araştırma, örnekleme dâhil edilen üniversitelerin ilgili anabilim dalından yüksek lisans ve doktora yapmış/yapmakta olan kişilerin sayıları ile sınırlıdır.
- 2-Araştırma, görüşlerine başvuru olan kişilerin sorulara ilişkin bireysel düşünceleriyle sınırlıdır.

3. Bulgular ve Yorumlar

Bu bölümde bulgular alt amaçlar dikkate alınarak sunulmuştur: Buna göre genel amaç çerçevesinde geliştirilen alt amaçlara yönelik elde edilen bulgular ve bu bulguların yorumlanması üzerinde durulmaktadır. Bu çerçevede eğitim bilimleri alanında lisansüstü eğitimde görev yapmakta olan öğretim üyelerinin lisansüstü eğitim sürecinin hayata yansayan yönleri analiz edilerek yorumlanmıştır.

Öğretim Üyelerinin Unvan ve Medeni Durumlarının Karşılaştırılması

Öğretim üyelerinin büyük çoğunluğu akademik ortamın verdiği yoğun çalışmaların etkisi altındadır. Bu durumun öğretim üyelerinin medeni durumuna da yansıtacağı düşünülererek, öğretim üyelerinde medeni durum ve unvan dağılımına ilişkin durum analizi yapmak amacıyla; “öğretim üyelerinin unvan ve medeni durumu nedir?” sorusu sorulmuş ve bu çerçevede eşlerin meslek türüne ilişkin verilerine ulaşılmıştır. Buna göre elde edilen bulgular Tablo 1’de görülmektedir.

Tablo 1. Öğretim Üyelerinin Unvan ve Medeni Durumuna İlişkin Verilerin Dağılımı

	Yrd. Doç.		Doçent		Prof		TOPLAM	
	f	%	f	%	f	%	F	%
Evli							94	69,6
Bekâr	26	36,6	10	32,3	5	15,2	41	30,4
Öğretmen ile Evli	16	22,5	8	25,8	13	39,4	37	27,4
Akademisyen ile Evli	23	32,4	9	29,0	13	39,4	45	33,3
Sağlık çalışanı ile Evli	1	1,4	3	9,7	1	3,0	5	3,7
Memur ile Evli	2	2.8	1	3.2	0	0.0	3	2.2
Diğer ile Evli	3	4.2	0	0.0	1	3.0	4	3.0
TOPLAM	71	100	31	100	33	100	135	100

Tablo 1’e göre, araştırmaya katılan öğretim üyelerinin %30,4’sının bekâr olduğu görülmektedir. Buna göre evli olanların oranının ise %69,6 olduğu görülmektedir. Evli olan %69,6’lık kesimin %33,3 oranında akademisyen bir eşle evli oldukları, ikinci sırada ise %27,4 oranla öğretmen bir eşle evli olduğu görülmektedir.

Öğretim üyelerinden unvanlara göre medeni durumuna bakıldığında; yardımcı doçentlerin %36,6’sı bekâr, doçentlerin %32,3’ü bekâr ve profesörlerin %15,2’si bekâr olarak görülmektedir. Öğretim üyelerinin eşlerin mesleğine ilişkin tercihlerinde akademisyen bir eş ve öğretmen bir eşi tercih etmeleri manidardır.

Öğretim Üyelerinin Cinsiyete Göre Medeni Durumları

Bu başlık altında araştırmanın genel amacına yönelik olarak, öğretim üyelerinin

cinsiyet değişkeni bağlamında medeni durumu ve eşlerinin mesleğine ilişkin veriler ele alınmıştır. Bu duruma ilişkin veriler Tablo 2’de görülmektedir.

Tablo 2. Öğretim Üyelerinin Cinsiyet, Medeni Durumuna İlişkin Yüzdeler ve Frekans Dağılımı

Medeni Durum	Bekar		Öğretmen ile evli		Akademisyen ile evli		Sağlıklı ile evli		Memur ile evli		Diğer ile evli		Toplam		
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	F	%	
Cinsiyet	Kadın	22	33,8	18	27,7	19	29,2	3	4,6	0	0,0	3	4,6	65	100,0
	Erkek	19	27,1	19	27,1	26	37,1	2	2,9	3	4,3	1	1,4	70	100,0
Toplam		41	30,4	37	27,4	45	33,3	5	3,7	3	2,2	4	3,0	135	100,0

Tablo 2’ye göre araştırma bulgularına bakıldığında; öğretim üyelerinin 65 kadınla temsil edildiği görülmektedir. Kadınların %33,8’inin(22) bekar olduğu görülmektedir. Evli olan kadınların %27,7’ si (18) öğretmenle, %29,2’si (19) ise akademisyenle evlidir. Erkeklerin ise %27,1’sinin (19) bekar olduğu görülmektedir. Evli erkeklerin %27,1’i (19) öğretmenle ve %37,1’(37) ise akademisyenle evlidir.

Bu başlık altında araştırmanın genel amacına yönelik olarak, eğitim bilimleri lisansüstü eğitimde görev yapmakta olan öğretim üyeleri görüşleri doğrultusunda elde edilen veriler; frekans analizi ve yüzdelerle çözümlenmelerine paralel olarak, karşılaştırmalı gruplar arasındaki farklılaşmaya ilişkin yansımalar ki-kare anlamlılık testine tabi tutularak analiz edilmiştir.

Lisansüstü düzeyindeki eğitim bilimlerinde sürdürülmekte olan eğitimin hayata yansımalarına yönelik öğretim elemanları görüşleri nelerdir?

Bu başlık altında, öğretim üyeleri ve lisansüstü eğitim öğrencilerinden, eğitim bilimleri alanındaki lisansüstü eğitimin sürdürülmesi sırasında ya da mezuniyet sonrası akademik yaşama dair özel hayatına ilişkin etkileri tespit edilmeye çalışılarak bu doğrultuda görüş ve öneriler karşılaştırmalı olarak alt boyutlar bileşeninde analiz edilerek tablolar halinde düzenlenerek yorumlanmıştır.

Öğretim Üyelerinin Lisansüstü Eğitimin Hayata Getirilerine İlişkin Görüşleri

Lisansüstü eğitimin sürdürülmesi oldukça uzun zaman alması yanı sıra mesai dışında da çalışmayı gerektiren bir özelliğe sahiptir. Bu durum lisansüstü çalışmayla temasta bulunan herkesi bir şekilde etkilemektedir. Bu etkileşimi olumlu ya da olumsuz yönü ile gün yüzüne çıkılmaktadır. Zaman içerisinde kişilik haline gelmiş kalıplaşmış davranışlar şeklinde olabileceği gibi, kimi zaman bir sosyal doyum aracı olarak yaşam alanına yansımıştır. İşte bu çalışmada lisansüstü eğitimin bu yönü öğretim üyelerine sorulmuştur. Alınan yanıtlara göre görüşler üzerinde yorumlar yapılmıştır (Tablo 3).

Tablo 3. Öğretim Üyelerinin Lisansüstü Eğitimin Hayata Getirilerine İlişkin Görüşleri

Lisansüstü Eğitimin Hayatınıza Getirileri nedir?	Yrd. Doç.		Doçent		Prof		TOPLAM		
	f	%	f	%	f	%	F	%	%
	Kariyerimde yükselme sağladı	43	34,4	17	34	24	38,7	84	35,4
Maddi kazancım arttı	26	20,8	11	22	9	14,5	46	19,4	34,1
Sosyal yönüm gelişti	32	25,6	13	26	13	21	58	24,5	43,0
Aile yaşamım renklendi	7	5,6	4	8	6	9,68	17	7,17	12,6
Yaşam doyumum arttı	17	13,6	5	10	10	16,1	32	13,5	23,7
TOPLAM	125	100	50	100	62	100	237	100	135

$\chi^2=.05$

Öğretim üyelerinin lisansüstü eğitimin hayata getirilerine ilişkin görüşlerine baktığında, öğretim üyelerinin büyük çoğunluğunun (%62,2) “kariyerimde yükselme sağladı” görüşüne ilişkin seçeneği işaretledikleri görülmektedir. Bunu, “sosyal yönüm gelişti” (%43), maddi kazancım arttı (%34,1), yaşam doyumum arttı(%23,7) ve aile yaşamım renklendi (%12,6) seçenekleri izlemektedir.

İş yaşamının kendine özgü normal hayata yansıyan yönleri vardır. Kimi zaman çalışma saatleri, kimi zaman çalışma koşulları ve kimi zamanda iş yaşamının dışında arta kalan zamanın paylaşımı ya da kullanımı ile ilintilidir. Eşlerin birbiriyle daha çok zaman geçirme isteği ve ortak duyguları paylaşma gereksinimi doğal bir istenç olup, asgari ölçülerde bunun karşılanması gerekir. İşte bu durum sosyal hayatta özel yaşamın paydaşlarını birliktelik tercihlerinde bazı özellikleri dikkate almaya yönlendirebilir.

Öğretim Üyelerinin, Lisansüstü Eğitiminin Hayata Getirilerine İlişkin Cinsiyet Bağlamındaki Görüşleri

Hayatın işleyişinde cinsiyet değişkeni çoğu yerde çalışma koşulları bağlamında tercih yönünde kısıtlayıcı olmaktadır. Bu durum akademik hayat içinde geçerlidir. Lisansüstü eğitimde gerek öğretim üyesi konumunda bulunanlara, gerekse öğrenci konumunda bulunanlara yaşam alanına taşınan etkileri söz konusudur. Söz konusu bu etkilerin hangi boyutta olduğuna ilişkin cinsiyet değişkeni bağlamındaki yansımalarını irdelemek için öğretim üyelerinden alınan görüşlere ait yorumlar ilişiktir (Tablo 4)

Tablo 4. Öğretim Üyelerinin Lisansüstü Eğitiminin Hayata Getirilerine İlişkin Cinsiyet Bağlamındaki Görüşleri

Lisansüstü Eğitimin Hayatınıza Getirileri Nedir?	Kadın		Erkek		TOPLAM		
	f	%	F	%	F		%
	Kariyerimde yükselme sağladı	50	37,3	37	35,2	87	36,4
Maddi kazancım arttı	22	16,4	20	19	42	17,6	31,1
Sosyal yönüm gelişti	33	24,6	26	24,8	59	24,7	43,7
Aile yaşamım renklendi	12	8,96	8	7,62	20	8,37	14,8
Yaşam doyumum arttı	17	12,7	14	13,3	31	13,0	23,0
TOPLAM	134	100	105	100	239	100	135

Öğretim üyelerinin lisansüstü eğitiminin hayata getirilerine ilişkin cinsiyet bağlamındaki görüşlerine bakıldığında kadınların %37,3'ü "kariyerimde yükselme sağladı" şeklinde görüş bildirirken her iki cinsiyete ait bulgularda aile "yaşamım renklendi" diyenlerin oranının oldukça düşük olduğu görülmektedir. Sosyal hayata dair gelişimi ifade eden görüşlerin %24,7 ile diğer seçeneklere göre yüksek olduğu görülmektedir. Buna göre cinsiyet bağlamında öğretim üyelerinin lisansüstü eğitiminin hayata getirileri noktasında kadın erkek cinsiyetine göre anlamlı bir fark olmadığı yorumu yapılabilir. Ülkemizde işe başlama ve meslek edinerek mesleğini icra etme boyutunda, yapılan işin niteliğine göre zaman farklılıklarının olduğu görülmektedir. Bu durum bireyin evlilik gibi özel hayatına ait yaşam biçimine de yansımaktadır. Akademisyenlik gibi önemli bir meslek hayatını benimsemiş olanların her şeyden önce uzun süreye yayılan eğitim ve öğretim hayatının etkisinde kalması da kaçınılmazdır.

Yukarıdaki verilerden de anlaşıldığına göre akademik kariyerin öncelikle kariyer geliştirme adına yapıldığı daha sonra sosyal ilişkilerin gelişmesine vesile olduğu kısmen de olsa maddi kazançlarının arttığına dair görüşler bildirmişlerdir.

Öğretim Üyelerinin "Lisansüstü Eğitim Psikolojik Sağlığını Olumsuz Etkiledi mi?" Sorusuna İlişkin Görüşleri

Lisansüstü eğitim ortamında bulunanlar normal çalışma hayatının çok dışına çıkabilmektedir. Kimi kez saatlerce sürdürülen çalışma ortamı, biyolojik ve psikolojik sağlığı tehdit eder boyuta gelebilmektedir. Bu bağlamda bu araştırma kapsamında öğretim üyelerinin akademik hayatına getirmiş olduğu ek yükler nedeniyle ne derece etkilendiklerine ilişkin duruma ilişkin karşılıklı gruplar arası ki-kare ve frekans analizi yapılarak yorumlanmıştır (Tablo 5):

Tablo 5. Öğretim Üyelerinin “Lisansüstü Eğitim Psikolojik Sağlığını Olumsuz Etkiledi mi?” Sorusuna İlişkin Görüşleri

Lisansüstü Eğitim Psikolojik Sağlığını Olumsuz Etkiledi mi?	Yrd. Doç.		Doçent		Prof		TOPLAM		
	f	%	f	%	f	%	F	%	%
	Hayır	42	46,7	18	43,9	25	64,1	85	50,0
Tedavi gördüm	8	8,89	6	14,6	6	15,4	20	11,8	14,8
Psikolojim bozuldu	12	13,3	7	17,1	4	10,3	23	13,5	17,0
Görülen başlıca olumsuzluklar									
Sosyal ilişkilerim zedelendi	16	17,8	8	19,5	2	5,13	26	15,3	19,3
Aile yaşamımın zedelendi	9	10,0	1	2,44	1	2,56	11	6,47	8,15
Diğer	3	3,33	1	2,44	1	2,56	5	2,94	3,7
TOPLAM	90	100	41	100	39	100	170	100	135

$\chi^2=.5$

Öğretim üyelerinin “lisansüstü eğitim psikolojik sağlığını olumsuz etkiledi mi?” Sorusuna ilişkin görüşlerini almak üzere yöneltilen soruya “hayır psikolojik sağlığını etkilenmedi” şeklinde görüş bildirenlerin oranı %63’ü gösterirken, buna karşın %14,8’i bu süreçte tedavi gördüğünü ve %17’side psikolojisinin bozulduğunu beyan etmiştir. Öğretim üyelerinin %19,3’ü bu süreçte sosyal ilişkilerinin bozulduğunu ve %8,15’inin de aile ilişkilerinin bozulduğunu ifade etmiştir. Bu bulgular eğitim bilimi gibi beşeri ve sosyal bir disiplin olan bir alanda bile lisansüstü çalışmalarının bireyin ruh yapısı ile aile ve sosyal ilişkilerini olumsuz etkileyebileceğini göstermektedir. Bu durum lisansüstü çalışmalarının pek de görülmeyen bir faturası olarak adlandırılabilir.

Diğer yandan tedavi gördüğünü iddia edenlerden, unvanlara göre profesörlerin %15,4’ü doçentlerin %14,6’sı ve yardımcı doçentlerin %8,8’i tedavi gördüklerini ifade etmişlerdir. Bu duruma paralel yardımcı doçentlerin %17,8’i doçentlerin ise %19,5’i sosyal ilişkilerinin zedelendiğini ifade ederken bu görüşe ilişkin oranın profesörlerde %5,1 gibi düşük bir seviyede olduğu manidardır. Aile ilişkilerim zedelendi şeklinde seçeneği işaretleyenlerin büyük çoğunluğu yardımcı doçent iken bu görüşe ilişkin doçent ve profesörlerin fazla olumsuzluk yaşamadıkları görülmektedir. Diğer taraftan psikolojinin bozulduğuna dair görüş, yardımcı doçent ve doçent unvanlarında daha yüksek oranda tabloya yansıtıldığı görülmektedir. Yapılan bağımsız gruplar arasında karşılaştırmalı olarak unvanlar arasında soruya ilişkin anlamlı bir farkın olmadığı görülmektedir ($\chi^2=.5$)

Öğretim üyelerinin lisansüstü eğitim yapmış olmaları ve bu durumun öğretim üyelerinin ruh ve psikolojik sağlığına olumsuz etkilerini çalışmamızın öncesinde karşılaştığımız bir durum olup, buna ilişkin tüm öğretim üyelerinin ısrarla araştır-

mada yer alması gereken bir soru maddesi olarak görmeleri dikkat çekici bir durumdur.

Tablo 6. Öğretim Üyelerinin Cinsiyet Değişkeni Bağlamında Lisansüstü Eğitimin Psikolojik Sağlığa Etkilerine İlişkin Görüşleri

Lisansüstü Eğitim Psikolojik Sağlığınız Olumsuz Etkilendi mi?	Kadın		Erkek					
	f	%	F	%	TOPLAM			
					F	%		
Hayır	39	49,4	50	54,9	89	52,4	65,9	
Tedavi gördüm	8	10,1	8	8,7	16	9,4	11,9	
Görülen başlıca olumsuzluklar								
Psikolojim bozuldu	11	13,9	12	13,2	23	13,5	17,0	
Sosyal ilişkilerim zedelendi	10	12,7	15	16,5	25	14,7	18,5	
Aile yaşamım zedelendi	8	10,1	4	4,4	12	7,0	8,8	
Diğer	3	3,8	2	2,2	5	2,9	3,7	
TOPLAM	79	100	91	100	170	100	135	

Öğretim Üyelerinin “Lisansüstü Eğitim Psikolojik Sağlığınızı Olumsuz Etkiledi mi?” Sorusuna İlişkin Görüşleri İncelendiğinde “hayır lisansüstü eğitim psikolojik sağlığını olumsuz etkilemedi” şeklinde görüş bildirenlerin oranı %65,9 şeklinde tabloya yansımıştır. Kadın öğretim üyelerinin %10,1’ i aile yaşamım zedelendi derken erkek öğretim üyelerinin %16,5’ inin sosyal ilişkilerim zedelendi seçeneğini işaretledikleri görülmektedir. Diğer taraftan hem kadın öğretim üyesinin hem de erkek öğretim üyesinin %17 oranında psikolojik sağlığım bozuldu seçeneğini işaretlemiş olmaları dikkat çekici olmakla beraber %9,4’ ünün tedavi görmüş olması manidardır.

Tablo 7. Öğretim Üyelerinin Özel Hayat ve Eşlerinin Mesleğine Dönük Veriler

Lisansüstü Çalışmanız Özel Hayatınızı Olumsuz Etkiledi mi?	Bekar ve Diğer		Öğretmen ile Evli		Akademisyen ile evli		Sağlıkçı ile evli		Memur ile evli			
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	TOPLAM	
											F	%
Hayır etkilemedi	30	73.2	19	51.4	15	33.3	2	40.0	6	58.7	70	51.9
Eşimle aramda sorunlar çıktı	4	9.8	8	21.6	14	31.1	0	0.0	2	29.3	28	20.7
Aile hayatım zedelendi	1	2.4	2	5.4	6	13.3	0	0.0	0	0.0	9	6.7
Eşimle boşandım	2	4.9	1	2.7	3	6.7	0	0.0	0	0.0	6	4.4

Lisansüstü Çalışmanız Özel Hayatınızı Olumsuz Etkiledi mi?	Bekar ve Diğer		Öğretmen ile Evli		Akademisyen ile evli		Sağlıklı ile evli		Memur ile evli			
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	TOPLAM	
	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%
Sorumluluklarımı yerine getiremedim	1	2.4	6	16.2	4	8.9	1	20.0	1	25.0	13	9.6
Sorunlar çalışmamamın niteliğine yansdı	0	0.0	0	0.0	2	4.4	1	20.0	0	0.0	3	2.2
Diğer	3	7.3	1	2.7	1	2.2	1	20.0	0	0.0	6	4.4
TOPLAM	41	100	37	100	45	100	5	100	9	100	135	100

Öğretim üyelerinin aşağıdaki tablo 7'deki verilerden hareketle evli olanlardan meslek gruplarına göre dağılımı ve hangi meslekteki eşle evli olanların daha çok sorun yaşadığına dair verilere bakıldığında: %31,1' ile akademisyen eşlerle evli olanların daha çok sorun yaşadıkları görülmektedir. Bu durumu takiben öğretmen bir eşle evli olan öğretim üyelerinin %21,6 ile daha çok sorun yaşadıkları görülmektedir. Tablo 54'e verilerine bakarak öğretim üyelerinin boşanma gerekçeleri arasında akademik yaşamlarının özel hayata yansıyan boyutunun çok az düzeyde temsil edildiği görülmektedir. Diğer taraftan öğretim üyelerinin eşleri ve eşlerine ait meslekleri bağlamında en az evliliği 8-5 mesaisi yapan memur statüsündeki kişilerle yaptıkları görülmektedir. Toplamda %2,9 olan bu oran düşüklüğünün nedenini belki de ortak bir mesleki yaşam biçiminin olmayışındır. Tablo 72' de karşımıza çıkan diğer oran ise sağlık sektörü ile yapılan evlilik ve bunların özel hayata yansıyan olumsuz yönlerinin çok az düzeyde temsil edildiği görülmektedir.

4. Sonuç

➤ Öğretim üyelerinin lisansüstü eğitimin hayata getirilerine ilişkin olarak büyük çoğunluğu "kariyerinde yükselme sağladı" ifadesini kullanırken ikinci sırada sosyal yönüm gelişti maddi kazancım arttı ve yaşam doyumu arttı şeklinde sıraladıkları görülmüştür.

➤ Öğretim üyelerinin lisansüstü eğitimin cinsiyet bağlamında "kadın ve erkek öğretim üyelerinin büyük çoğunluğu kariyerinde yükselme sağladı" şeklinde görüş bildirirken " sosyal yönüm gelişti, maddi kazancım arttı" şeklinde birbirine yakın görüşler ifade etmişlerdir.

➤ Öğretim üyelerinin bir kısmı "hayır psikolojik sağlığım olumsuz etkilendi" şeklinde görüş bildirirken. Psikolojik sağlığım olumsuz etkilendi" diyen öğretim üyelerinin çoğunluğunun sosyal ilişkilerinin zedelendiği ve bir kısım öğretim üyelerinin tedavi gördüğü ve psikolojik sağlığının olumsuz etkilendiği verilere yansımıştır.

➤ Öğretim üyelerinin cinsiyet değişkenine göre olumsuz etkilene durumunun

kadınlarda daha çok “aile yaşamım zedelendi” şeklinde sonuçlara yansırken, erkek öğretim üyeleri ise sosyal ilişkilerinin daha çok zedelendiğini ifade etmişlerdir. Diğer taraftan kadın öğretim üyelerinin erkek öğretim üyelerine nazaran daha çok psikolojik tedavi gördüğü görülmektedir.

➤ Öğretim üyelerinin özel hayatının olumsuz etkilendiği ve bu olumsuzluğun öğretim üyelerinin yarıya yakını tarafından dile getirildiği ifade edilmiştir. Öğretim üyelerine göre akademik yaşamın olumsuzluğu arasında “eşimle aramda sorunlar çıktı” şeklinde görüş bildirenler daha çok akademisyen bir eş veya öğretmen bir eşle evli olanlarda görülmektedir. “aile hayatım zedelendi diyenlerin oranı akademisyen bir eşle evliyken sorumluluklarımı yerine getiremedim” diyenler ise öğretmen bir bayanla evli olarak görülmektedir.

5. Öneriler

➤ Öğretim üyelerinin medeni durumlarına ilişkin özellikleri dikkate alınarak, medeni hal ile akademik gelişmelerine etkileri konusunda, eğitim bilimleri alanında yeni lisansüstü eğitim çalışmalarına yer verilmelidir.

➤ Öğretim üyelerinden elli yaş ve üzeri kadınların meslekte daha uzun süre kalabilmelerine dönük özendirici tedbirler alınmalıdır.

➤ Öğretim üyelerinin özel hayatının olumsuz etkilenmemesi için başta maddi özendiricilerin artırılarak aile yaşamına dönük yatırımlar yapılmalıdır.

➤ Lisansüstü eğitim nedeniyle daha çok geç yaşlara ertelenen evlilik yaşamının daha erken yaşlarda gerçekleşmesi ve sağlıklı yürümesi için önlemler alınmalıdır.

➤ Lisansüstü eğitimde başta öğretim üyesi olmak üzere, çeşitli önlemler alınarak çeşitli dinlenme faaliyetleri organize edilmelidir.

➤ Öğretim üyelerinin lisansüstü eğitimin gerçekleştirilme sürecinde her türlü maddi ve manevi paylaşım öğeleri sistematikleştirilerek bir stres kaynağı olmaktan uzak ortam paydaşlarına pozitif isteklendirme duyacakları formata dönüştürülmelidir.

➤ Bu yönden öğretim üyelerinin ve lisansüstü öğrencilerinin psikolojik ağırlığını tehdit edecek her türlü uygulama biçimi terk edilmelidir.

➤ Öğretim üyelerinin özel hayatının ve aile yaşamının ideal şartlara dönüşmesi için bir takım önlemler alınarak bu yönde yaşanabilecek sorunların önüne geçilmelidir.

6. Kaynaklar

1. Çelik, V. (2007) “III Lisansüstü Sempozyumu Lisansüstü Sorunlar ve Çözüm Önerileri” Bildiri Özetleri 17–20 Ekim Anadolu Üniversitesi, Eskişehir
2. Karasar, N. (2005) “Bilimsel Araştırma Yöntemi” Nobel yayın ve dağıtım, Ankara
3. Tuzcu, G. (2000) “Milli eğitim dergisi” Sayı:160
4. Bardakçı. Pamukkale Üniversitesi Sosyal bilimler dergisi 2009 sayı 29 <http://yordam.manas.kg/ekitap/pdf/Manasdergi/sbd/sbd21/sbd-21-10.pdf>

5. Terzioğlu, T. (1997) “Açılış Konuşması”, Bilim Adamı Yetiştirme-Lisansüstü Eğitim, TÜBA Yayını, Ankara
6. Aslan, G. (1997) Milli Eğitim Dergisi Sayı: 174
7. Akman E. (2007) “Öğretmen Yetiştiren Kurum Üçüncü ve Dördüncü Sınıf Öğrencilerinin Lisansüstü Eğitim İsteklerini Etkileyen Etmenler” (Eskişehir Üniversitelerinde Bir Araştırma)
8. Karakütük, K. (2007) “III Lisansüstü Sempozyumu Lisansüstü Sorunlar ve Çözüm Önerileri Bildiri Özetleri” 17–20 Ekim Anadolu Üniversitesi Eskişehir,
9. Güçlüoğlu, K, ve Arkadaşları .(1998) “Üniversitelerin Sorunları” (Cumhurbaşkanlığı 1997 Rektörler Konferansı - 2. Cilt). Başbakanlık Basımevi, Ankara
10. Dilci, T., Gürol, M. (2007) “Sosyal Bilimler Enstitülerinde yapılan Lisansüstü Eğitimin İşlevselliği” III. Lisansüstü Eğitim Kongresi Eskişehir

EXTENDED ABSTRACT

Introduction: The postgraduate education is an education and teaching level that grows researchers and academic members for scientific research fields and has an effective strength on development of technology, science, politic, economic and social patterns of the country. It is known that the postgraduate education outputs are long standing and difficult period. This hard period reflects some results in our daily life.

The postgraduate education process that shape the life style of academic members consists of cumulative qualified problems in its own concept. This condition cause early-period job tiredness or fatigue. A university that embrace its academic members and provide all types of opportunities will be the improving engine for the community, too. Thus, it is significant to question the process of postgraduate education and the reflections to real life for science.

Academic members that are the most important actor of postgraduate education have face to face connection with the students and are in the continous refreshing themselves and feel stressful due to trying to complete improvement criterias in their academic career.

By the help of this study, the problems reflected in academic memebers’ life are tried to be questioned.

Method: Study Model: The study is based on the survey model. The survey model is based on description and definiton of the existing condition by getting sample from population.

Population and Sample: The population consists of the academic members that have postgraduate education on educational science in all institutions in Turkey. The sample involve the universities that are known as having master and doctoral programmes on educational departments from seven geographic regions in Turkey.

The Purpose of Study: The study aims to present the postgraduate education process in the frames of educational sciences and the aspects that reflect in their lives after that period by taking the academic members' ideas.

In that purpose, the following questions related to sub-purposes are searched:

- How is the marital status of academic members depending on their degrees?
- How is the marital status of academic members depending on their genders?
- What are the ideas of academic members on the gains of postgraduate period to their lives?
- Are the academic members affected in terms of psychological health?
- Is there differentiation in private life and their partners' job types of academic members?

These questions are seen as the sub-problems of this study.

Preparation of Data Collection Instrument and Data Collection

In order to prepare the data collection instrument, the related literature is searched and pre-interviews are made and draft question forms that consist open and close ended questions are prepared. These question forms are presented to the professionals in this field to correct the mistakes in terms of legibility and clarity. In the validation phase, three questions for the academic members and seven questions for the students in the questionnaires are extracted by the professionals.

Data Analysis: The data are gathered from the answers to optional and closed ended questions. These data are coded in SPSS 17,0 packet programme, percent-frequency, chi square test are analysed. In the evaluation, the significance $p < 0.05$ is based on.

The Importance of Study: The study is important in discussion of the problematic aspects of postgraduate education for the sample of educational science.

Finding and Comments: It is seen that %30,4 of academic members are single. The %69,6 of them are married ones and %33,3 married ones are married with an academician, %27,4 of them are married with teachers.

The majority of academic members %62,2 chose the option that "it made my career improved". %43 of them indicate that, "my social aspects were progressed", %34,1 of them indicate that 'my financial profit were increased', %23,7 of them indicate that 'my life satisfaction was increased' and %12,6 of them say that 'my family life became colourful'.

Depending on the gender, it is seen that %37,3 of females say that "it made my career improved". Depending on both genders, it is seen that the rates of the ones saying "my family life became colourful' is quite low.

On respect to the question "Does the postgraduate education affect you negatively in terms of psychological health?", %63 of them say that "No, my psychological he-

althy was not affected by postgraduate education". Yet, %14,8 of them say that the had treatments in that period and %17 of them indicate that their psychology was damaged. %19,3 of academic members say that their social relationships were broken down and %8,15 of them say that their family connections were broken down.

On respect to the question "Does the postgraduate education affect you negatively in terms of psychological health?", %65,9 of academic members say that "No, my psychological healthy was not affected by postgraduate education".

It is seen that %31,1 of married ones that are married with academicians have more problems. The ones that are married with teachers follow this rate with %21,6.

Results

➤ The majority of academic members say in the first that 'it provided me progress in career', secondly they say 'social aspects are improved and financial gains are gotten and my life satisfaction increased' in the frames of gains of postgraduate period.

➤ Depending on the gender of academic members, both females and males say that "we got progress in our academic career" and "social aspects are enriched, financial gains were increased".

➤ Some of academic members say that "No, my psychological healthy was not affected" some say that "my psychological healthy was affected negatively" and these ones have a damaged social life and they have treatments and their psychological health was affected badly.

➤ Depending on the gender of academic members, the results of the females reflect in 'my family life was damaged', the results of males reflect in 'my social connections were damaged'. It is also seen that, female academic members have psychological treatments.

➤ Academic members that say 'I had some problems with my partner' are married with mostly a teacher or an academic member. The rate that say 'My family life was damaged' are married with an academic member, the ones that says 'I could not fulfilled my responsibilities' are generally married with a female teacher.

Suggestions

➤ Depending on the martial statues of academic members, new postgraduate studies should search martial statues and the academical progress in educational sciences.

➤ Some attractive precautions should be taken for fifty and over age women from academic members to stay longer in their professions.

➤ In order not to effect private life negatively, investments should be done for family life and financial opportunities should be provided.

➤ Some precaution should be taken for the postponed marriage due to the postgraduate education to marrie earlier period and go on properly.